

# Gedragscode medewerkers INOS

**Bijlage 4**  
**behorend bij gedragsprotocol**

Maart 2016

# DE GEDRAGSCODE

## Onderdeel (bijlage 2) van Identiteitsbeleid 'Tijdloze waarden in eigentijds Onderwijs INOS

### 5.1

#### Inleiding

Deze gedragscode vormt een onderdeel van het identiteitsbeleid van INOS. Daarmee is deze code een vertaling van de uitgangspunten van de identiteit van INOS. De inspiratiebronnen voor het leven zijn door INOS vertaald in een aantal belangrijke waarden die de basis zijn voor het stellen van normen en concreet gedrag in onze organisatie. Die waarden zijn naastenliefde, weerbaarheid, gemeenschapszin, tolerantie, respect, verwondering, authenticiteit en eigentijdse spiritualiteit.

Voor een ander deel vindt deze gedragscode een bron in wat de Nederlandse wetgeving voorschrijft. Hierbij kan gedacht worden aan de CAO, de Arbowet, de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de Leerplichtwet. Daardoor ontstaat ook een relatie tussen deze gedragscode en het veiligheidsbeleid van INOS. Deze gedragscode vormt de gezamenlijke basis voor wenselijk gedrag in onze organisatie. Van de scholen wordt verwacht dat deze gedragscode aangevuld wordt met eigen afspraken op schoolniveau (bijvoorbeeld in een schoolreglement). Daarmee wordt deze code schoolspecifiek, zonder aan gemeenschappelijke kracht in te boeten. De invullingen op schoolniveau worden afgestemd met de eigen MR en ter kennisgeving aan het College van Bestuur verzonden. Deze gedragscode is van toepassing op alle personen die gezamenlijk de leergemeenschap op de INOS-scholen vormen. Daarbij kunnen in het bijzonder genoemd worden: Alle medewerkers van INOS (zowel OP als OOP), stagiairs in alle varianten (incl. LIO), vrijwilligers en leerlingen van alle leeftijden. Daarnaast nemen de medewerkers van partner-organisaties (Kober, Surplus, IMW, etc) en ouders een bijzondere positie in. Voor hen geldt dat deze gedragscode niet voorschrijvend van aard kan zijn. Wel geeft deze gedragscode weer wat INOS als wenselijk gedrag ziet, ook voor deze partners en ouders.

### 5.2

#### Doel

- A. Het scheppen van een goed pedagogisch klimaat, waarbinnen alle betrokkenen zich prettig en veilig voelen.
- B. Het bijdragen aan preventie van machtsmisbruik in ruime zin.
- C. Het bevorderen en bewaken van veiligheids-, gezondheids- en welzijnsaspecten voor alle mensen bij hun werk op school.
- D. Het bewaken van de privacy van alle betrokkenen.
- E. Het voldoen aan wettelijke eisen m.b.t. veiligheid. (conform Arbowet en Arbocatalogus PO).

De voordelen:

- Betrokkenen kunnen elkaar aanspreken op het naleven van gezamenlijk vastgestelde gedragsregels.
- De school kan door middel van deze gedragsregels naar buiten toe, vooral naar de ouders van de leerlingen, duidelijk maken hoe binnen de school betrokkenen omgaan met de aan hen toevertrouwde leerlingen.

Aandachtspunten:

- Een gedragscode houdt niet in, dat ongewenst gedrag dat niet in regels is vastgelegd toelaatbaar is.
- Een gedragscode mag het spontane omgaan van alle betrokkenen met elkaar niet in de weg staan.
- Bij het vaststellen van regels moet rekening gehouden worden met de aard en het sociaal-emotionele ontwikkelingsniveau van de voorkomende leeftijdsgroepen.

### 5.3

#### ALGEMEEN TOEPASBARE NORMEN BINNEN INOS

De eerder geformuleerde waarden vinden hun vertaling in de volgende algemeen toepasbare normen.

1. Wij gaan binnen INOS op basis van wederzijds respect en gelijkwaardigheid met elkaar om.
2. Wij respecteren ieders persoonlijke integriteit (zowel fysiek als emotioneel), afkomst, (seksuele) geaardheid, geslacht en geloofsovertuiging.
3. Wij realiseren ons dat afhankelijkheidsrelaties (medewerker-leerling, leidinggevende, ondergeschikte) bij onderwijs horen. Daarvan wordt geen misbruik gemaakt.
4. Wij hanteren respectvol taalgebruik. (niet seksistisch, grof, kwetsend of godslasterlijk)
5. Wij kleden ons volgens de gangbare normen.
6. Wij voorkomen zoveel mogelijk situaties waarin één leerling zich met één personeelslid/medewerker in dezelfde ruimte bevindt, zonder dat er visueel contact naar buiten deze ruimte mogelijk is.

### 5.4

#### CONCREET GEDRAG OP ONDERSCHIEDEN TERREINEN

5.4.1 Seksuele intimidatie

5.4.2 Pesten

5.4.3 Racisme/discriminatie

5.4.4 Lichamelijk geweld

- 5.4.5 Privacy
- 5.4.6 Kleding
- 5.4.7 ICT en mobiele telefoon
- 5.4.8 Genotmiddelen

#### **5.4.1**

##### **Seksuele intimidatie**

###### **A. Schoolcultuur / pedagogisch klimaat**

De algemeen toepasbare normen betreffen op het terrein van seksuele discriminatie dat binnen INOS geen seksistisch taalgebruik wordt gehanteerd. Dit geldt ook voor seksueel getinte grappen, toespelingen, aansprekingen, liederen, gedragingen, affiches, tekeningen, artikelen, bladen e.d. die door de ontvanger/lezer als seksueel kwetsend kunnen worden ervaren. Personeel vervult hierin een voorbeeldfunctie, maar ziet ook toe op het hanteren van wenselijk gedrag tussen leerlingen.

###### **B. Eén op Eén contacten: medewerker - leerling**

- Wij voorkomen zoveel mogelijk situaties waarin één leerling zich met één personeelslid /medewerker in dezelfde ruimte bevindt. Wanneer dat voor een goede uitoefening van de functie niet te vermijden is, gaat de sterke voorkeur uit naar een ruimte waar visueel contact met andere ruimtes in de school bestaat.
- Leerlingen worden buiten schooltijd niet langer dan een half uur alleen op school gehouden. Bij uitzonderingen worden de ouders vooraf schriftelijk op de hoogte gebracht.
- Zonder medeweten van de ouders en/of directie worden leerlingen niet bij personeelsleden thuis uitgenodigd. In voorkomende gevallen worden redenen en tijdsduur aangegeven.

###### **C. Troosten, belonen, feliciteren e.d. in de schoolsituatie**

Ieder heeft het recht aan te geven wat hij/zij prettig of niet prettig vindt. Dit zal worden gerespecteerd.

Toch is er behoefte aan enkele concrete, vastgelegde richtlijnen. Deze zijn:

- Vanaf groep 4 (8 jaar) worden in principe geen kinderen meer op schoot genomen of getroost bij verdriet of pijn door middel van zoenen.
- In de groepen 1 t/m 4 (t/m 8 jaar) worden de wensen en gevoelens van zowel de kinderen als de ouders t.a.v. de kinderen hieromtrent gerespecteerd.
- Spontane reacties bij troosten/belonen in de vorm van een zoen blijven mogelijk, ook in de hogere klassen, mits het hier genoemde recht van de kinderen wordt gerespecteerd. De beleving van het kind is hierbij normgevend.
- Ook felicitaties moeten een spontaan gebeuren blijven.

###### **D. Verkleiden/uitkleden**

In situaties waarin kinderen zich moeten verkleiden of uitkleden (douchen na de gymles, omkleden bij de zwemles) heeft de medewerker een toezichthoudende taak. In het algemeen geldt de afspraak dat vrouwelijke medewerkers deze toezichthoudende taak uitvoeren bij de meisjes en bij de jongens t/m groep 6 (10 jaar) en mannelijke medewerkers deze toezichthoudende taak uitvoeren bij de oudere jongens. Let wel: in alle gevallen blijft de medewerker verantwoordelijk voor de mogelijke gevolgen van (wan)gedrag van kinderen. Indien een medewerker op grond van bovenvermelde afspraak niet aanwezig is in een omkleedruimte terwijl auditieve signalen aangeven dat de toezichthoudende taak noodzakelijk is, moet hij/zij het betreden van de omkleedruimte duidelijk hoorbaar aankondigen. Na dit signaal moeten kinderen, indien zij dit wensen, de gelegenheid krijgen een handdoek of iets dergelijks om te slaan.

###### **E. Buitenschoolse activiteiten (schoolkamp, schoolreis)**

- Tijdens gemengde buitenschoolse activiteiten is waar mogelijk zowel vrouwelijke als mannelijke begeleiding aanwezig.
- Tijdens de reis worden geen aanstootgevende liederen gezongen. Zie ook "schoolcultuur/pedagogisch klimaat".
- Tijdens een schoolkamp slapen mannelijke begeleiders bij de jongens en vrouwelijke begeleiders bij de meisjes. Indien een goede verdeling van taken dit niet mogelijk maakt, wordt vooraf de verdeling aan de leerlingen en ouders kenbaar gemaakt.
- Voor het betreden van ruimtes waarin leerlingen zich aan-, om- en uitkleden, gelden dezelfde afspraken als genoemd onder het kopje "verkleiden/uitkleden".
- Indien er hulp geboden moet worden bij ongevallen of ziekte waarbij het schaamtegevoel van de leerlingen een rol speelt, wordt rekening houdend met de aanwezige mogelijkheden, de uitdrukkelijke wens van de leerling gerespecteerd.
- Indien mogelijk maken jongens en meisjes gebruik van gescheiden toiletten en douches.
- Bij de te ondernemen activiteiten wordt rekening gehouden met de eigenheid van beide seksen.
- De goede spontaniteit in de omgang tussen leiding en leerlingen en leerlingen onderling dient gewaarborgd te blijven.

###### **F. Meldingsplicht**

Alle medewerkers die getuige zijn of een redelijk vermoeden hebben van mogelijke ontuchtige handelingen van medewerkers met minderjarige leerlingen (onder de 18 jaar), zijn wettelijk verplicht hiervan melding te doen aan het College van Bestuur.

## 5.4.2

### Pesten

Plagen en pesten zijn heel verschillende dingen. Plagen is incidenteel en tussen gelijkwaardige partijen. Pesten is psychisch of seksueel systematisch geweld tussen ongelijkwaardige partijen. Pesten is een probleem, dat wordt aangepakt. Een eerste vereiste daarbij is dat alle betrokkenen, medewerkers – ouders – leerlingen, pesten als een bedreiging zien en bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden. Op schoolniveau wordt gestreefd naar een goed pedagogisch klimaat waarin iedereen veiligheid en geborgenheid wordt geboden. Er wordt gewerkt aan een positieve groepsvorming, met respect voor elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden, waarbij niemand buitengesloten wordt. Uitgangspunt is dat het doorgeven van signalen over pesten niets te maken heeft met klikken, maar juist met opkomen voor elkaar. Mocht pestgedrag geconstateerd worden, dan wordt duidelijk gemaakt dat dit gedrag niet getolereerd wordt. Door de klassenleerkracht en/of directeur wordt met alle betrokkenen besproken hoe dit een volgende keer voorkomen kan worden.

Bij de aanpak van pesten gaan we uit van de vijfsporenaanpak:

- hulp aan de gepeste
- hulp aan de pester
- hulp aan de zwijgende middengroep
- hulp aan de leerkracht
- hulp aan de ouders

Iedere school beschikt over een eigen schoolspecifiek pestprotocol.

## 5.4.3

### Racisme en discriminatie

Wij leven in een multiculturele samenleving. Dit houdt in dat verschillende groepen uit onze samenleving hun eigen volkscultuur hebben. Iedere groep heeft zijn eigen aard: huidskleur, levensovertuiging, volksgewoonten zoals kleding en voedsel enz.

De algemeen toepasbare normen binnen INOS worden als volgt concreet gemaakt:

- De medewerker behandelt alle leerlingen en hun ouders gelijkwaardig.
- De medewerker gebruikt geen racistische en/of discriminerende taal.
- De medewerker draagt er zorg voor dat er in zijn/haar lokaal geen racistische of discriminerende teksten en/of afbeeldingen voorkomen op posters, in schoolkrant, te gebruiken boeken e.d.
- De medewerker ziet er op toe dat leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen en hun ouders geen racistische of discriminerende houding aannemen in taal en gedrag.
- De behandeling van gesignaleerde racistische/discriminerende taal en/of gedragingen gebeurt in overeenstemming met de procedure, zoals die is beschreven in 5.4.2 Pesten.
- De medewerker neemt duidelijk afstand van racistisch/discriminerend gedrag van collega's, ouders en andere volwassenen binnen de school. Hij/zij maakt dit ook kenbaar.

## 5.4.4

### Lichamelijk geweld

Bij dit onderwerp hanteren we de regel dat binnen de schoolpoorten iedere vorm van lichamelijk geweld, zowel door volwassenen als door kinderen zoveel mogelijk wordt voorkomen en niet wordt getolereerd.

#### In de relatie volwassene - leerling:

- Lichamelijk geweld is niet toegestaan. Bij overtreding van bovenstaande regel door een emotionele reactie deelt de medewerker dit mee aan de directie.

Daarna neemt de medewerker of de directie zo snel mogelijk contact op met de ouders/verzorgers om het gebeurde te melden en uit te leggen.

- Bij lichamelijk geweld door een volwassen persoon, niet zijnde een medewerker en toegebracht aan een leerling, wordt dit gemeld bij de directeur. Die tracht te bemiddelen tussen betrokken partijen. Bij ernstige situaties wordt de politie ingeschakeld.

#### In de relatie leerling- leerling:

Zie 5.4.2 Pesten.

Als de veiligheid van medewerkers en/of leerlingen door het gedrag van ouders en/of leerlingen niet langer gegarandeerd kan worden, kan dit reden zijn tot schorsing en mogelijk ook verwijdering van het kind (of meerdere kinderen) van de betreffende ouders en/of kan ouders de toegang tot het schoolterrein worden ontzegd. Dit alles volgens de INOS-regeling 'Time-out, Schorsing en Verwijdering'.

Het is leerlingen verboden zaken mee te brengen, waarmee anderen kunnen worden verwond. (te denken valt aan: zakmessen, voorwerpen die bij wet verboden zijn, vuurwerk, aanstekers, lucifers, etc.)

## 5.4.5

### Privacy

De huidige manier van werken in de school heeft er toe geleid dat steeds meer mensen te maken krijgen met kinderen/ouders of omgekeerd. Dit geldt zowel binnen als buiten de school. Dit zal in de toekomst zeker niet minder worden. (denk aan samenwerkingsverband WSNS, parttime banen, klassenassistenten, enz.) Vanuit dit gegeven is het goed afspraken te maken over de bescherming van de privacy. Gegevens over thuissituatie, medische informatie, gegevens van hulpverlenende instanties zijn privacygegevens. Dit geldt ook voor uitslagen van testen e.d.

We kennen de volgende afspraken:

Het bewaren van privacygegevens:

- Het leerlingdossier wordt opgebouwd om de ontwikkeling van een leerling te volgen en een goede begeleiding van een leerling mogelijk te maken. Daarbij zijn de wettelijke richtlijnen rondom de bescherming van privacygegevens van toepassing.
- Privacygegevens die relevant zijn voor aanpak en begeleiding van het kind en vrijwillig door ouders bekend zijn gemaakt aan medewerker of directie, worden alleen met toestemming van de ouders bewaard in het leerlingdossier.

Het delen van privacygegevens:

- In formele en informele sfeer wordt de privacy van ouders en kinderen gerespecteerd.
- Privacygegevens worden alleen besproken voor zover relevant bij de uitoefening van het werk.
- Leerlinggegevens worden niet besproken in bijzijn van derden. (bijv. met andere ouders)
- Uitslagen van testen en onderzoeken worden alleen met toestemming van de ouders en/of betrokken instanties doorgegeven aan derden en uitsluitend dan als het voor de verdere begeleiding van het kind van belang is.
- Gegevens die door kinderen, ouders of instanties aan de medewerker of directie in strikt vertrouwen worden gemeld, worden niet met collega's besproken, tenzij dit in strijd is met het draaiboek (seksuele kindermishandeling. Indien geheimhouding de opvang en begeleiding van het kind ernstig belemmert, worden alleen relevante gegevens doorgegeven aan direct betrokkenen. Dit na bespreking met het betreffende kind(eren) en/of ouders.
- Gegevens, die bij regelgeving door instanties kunnen worden opgevraagd zonder medeweten van het kind en/of ouders en vallen onder het begrip privacy worden met de grootste terughoudendheid verstrekt. Te denken valt aan de kindbescherming en de vertrouwensarts.
- Iedere medewerker respecteert het recht van ouders privacygegevens niet beschikbaar te stellen aan school of hulpverlenende instanties.

#### **Bijzondere afspraken rondom privacy bij gescheiden ouders:**

Volgens het Burgerlijk Wetboek wordt informatie verstrekt aan beide ouders, ook indien de ouders zijn gescheiden of een van hen geen ouderlijk gezag meer heeft over het kind. De ouder zonder wettelijk gezag moet zelf om de informatie vragen. Deze wordt verstrekt tenzij het belang van het kind zich hiertegen verzet. Dit ter schriftelijke beoordeling van een deskundige derde zoals een arts of psycholoog.

#### **Bijzondere afspraken rondom het gebruik van foto- en filmmateriaal:**

Voor het mogen gebruiken van foto's en/of films van kinderen t.b.v. informatie en promotie (al of niet digitaal) vraagt de school eenmalig schriftelijke toestemming aan de ouders/verzorgers.

#### **Bijzondere afspraken rondom privacy bij aanwezigheid van met HIV besmette medewerkers of kinderen:**

Vooraf: Ieder kind met een HIV- infectie kan in principe normaal naar een basisschool, club, enz. Ditzelfde geldt voor medewerkers of andere begeleiders.

Indien op basisscholen de normale, hygiënische regels in acht worden genomen, bestaat er geen infectiegevaar voor kinderen of medewerkers. Dit uitgangspunt is gebaseerd op informatie van de Gezondheidsraad en de Nationale Commissie Aids Bestrijding die op onderzoek is gebaseerd.

Algemene afspraak:

- Iedere medewerker neemt de informatie uit de Aidsfolder door, die zich in de G.G.D.-wijzer bevindt.
- Indien een medewerker andere relevante informatie over dit onderwerp heeft of krijgt, kan hij/zij deze toevoegen aan de G.G.D.-wijzer.

Enkele concrete richtlijnen voor wenselijk gedrag in de omgang met HIV-besmetting en voor de bescherming van de privacy rondom HIV-besmetting:

- Een seropositieve medewerker of ouder van een seropositief kind is niet wettelijk verplicht de school in te lichten over de besmetting. Wij dienen dit dus te respecteren.
- Indien bedoelde medewerker of ouder een collega of medewerker in vertrouwen neemt, mag deze zonder toestemming van de betrokkene(n) de verstrekte informatie niet doorgeven of opslaan in het aanwezige dossier.
- Op het moment dat de vertrouwelijke informatie wordt verstrekt, overlegt de in vertrouwen genomen medewerker met de informatiegever bij wie hij/zij om hulp kan vragen als de geheimhouding te zwaar weegt of gaat wegen. Te denken valt aan een collega, contactpersoon, vertrouwenspersoon, schoolarts, RIAGG, huisarts.
- De groepsleerkracht, die op de hoogte is van de aanwezigheid van een met HIV besmette leerling, laat betreffende leerling onbevangen aan alle schoolactiviteiten meedoen.
- Indien ouders van andere kinderen vragen of er op school medewerkers of kinderen aanwezig zijn die besmet zijn met HIV, worden deze ouders doorverwezen naar de directie.

### **5.4.6**

#### **Kleding**

Vanuit de algemeen toepasbare normen van INOS, zijn enkele concrete richtlijnen afgeleid voor kleding die als gepast wordt gezien. Daar waar nodig, of wenselijk wordt onderscheid gemaakt tussen leerlingen en volwassenen. (medewerkers, vrijwilligers, stagiairs en andere betrokkenen)

- Kleding moet veilig zijn en mag geen risico's veroorzaken. Denk hierbij aan de hoofddoek tijdens de gymles, loshangende kleding bij handvaardigheid, enz.

- Het dragen van hoofddeksels in de klas wordt niet toegestaan. Een uitzondering wordt gemaakt voor hoofdbedekking om levensbeschouwelijke redenen. INOS respecteert de wens van alle betrokkenen om een hoofddoek of ander hoofddeksel te dragen om zo hun levensovertuiging uit te dragen. Dit geldt niet voor gezichtsbedekkende kleding.
- Volwassenen dienen zich te allen tijde te realiseren dat ze een voorbeeldfunctie hebben voor de leerlingen. Ook in kleding, gebruik van make-up en andere lichaamsversieringen dient dit herkenbaar te zijn.
- Kleding moet passen binnen de schoolcultuur. Omdat binnen INOS hierin een grote variëteit bestaat, dient op schoolniveau aandacht besteed te worden aan wat als passend binnen de schoolcultuur wordt ervaren. Hier kunnen verdere afspraken worden gemaakt over de grenzen van uitdagende of aanstootgevende kleding, het gebruik van make-up en lichaamsversieringen van uiteenlopende aard.

#### **5.4.7**

##### **ICT en mobiele telefoon**

###### **Internet:**

- Internet wordt uitsluitend gebruikt voor onderwijs- en werkdoeleinden.
  - Het bezoeken van sites met uitingen van agressie, geweld, racisme of porno wordt gezien als misbruik en niet getolereerd.
  - Ook pesten via PC of internet is niet toegestaan. (zie 5.4.2 Pesten)
- Meer gedetailleerde richtlijnen zijn vastgelegd in het INOS protocol PC-gebruik.

###### **Gebruik GSM:**

- Steeds meer leerlingen beschikken over een mobiele telefoon. Als regel geldt dat deze tijdens de schooluren, dus ook tijdens de pauzes, uitgeschakeld is. Bij bijzonderheden kunnen ouders via het telefoonnummer van de school altijd tijdig hun kinderen bereiken of een boodschap doorgeven.
- Voor een goede voortgang van de lessen is het gewenst, dat ook mobiele telefoons van medewerkers in de klassen uitgeschakeld zijn.
- Vanzelfsprekend geldt ook hier dat het gebruik van een GSM voor pestgedrag niet is toegestaan. (zie 5.4.2 Pesten)

#### **5.4.8**

##### **Genotmiddelen**

###### **Roken:**

Alle scholen van INOS zijn conform de Nederlandse wetgeving rookvrij.

###### **Alcohol:**

- Voor de leerlingen geldt dat het gebruik van alle alcoholhoudende dranken niet is toegestaan.
- Voor medewerkers geldt dat alcohol tijdens de werktijd niet is toegestaan.
- Over het gebruik van alcohol door medewerkers tijdens festiviteiten worden op schoolniveau nadere afspraken gemaakt. Voor leerlingen geldt te allen tijde de wettelijk vastgestelde leeftijdsgrens van 16 jaar.

###### **Drugs:**

Het gebruik, in bezit hebben of verhandelen van elke soort van drugs op school is ten strengste verboden.

#### **5.5**

##### **Slotbepalingen**

- Deze Gedragscode is na instemming van de Gemeenschappelijke MedezeggenschapsRaad vastgesteld door het College van Bestuur in februari 2010.
- De bepalingen en afspraken in dit document zijn niet in strijd met de Klachtenregeling en het Personeelsbeleidsplan, zoals die door het College van Bestuur zijn vastgesteld.
- Bij zaken die niet in dit document worden genoemd, of waarin dit document niet voorziet, beslist de directie, eventueel in overleg met het College van Bestuur.
- Iedere betrokkene die zich door het niet (juist) toepassen van deze gedragscode (ernstig) benadeeld voelt, kan een beroep doen op de Klachtenregeling die door het bevoegd gezag is vastgesteld. De Klachtenregeling staat beschreven in de schoolgids, of is ter inzage op te vragen bij de directie van de school, bij de vertrouwenspersoon van de school, of bij het College van Bestuur van INOS.